

SOPKO ANEB FILM BĚŽÍ!

JÍŘÍ SOPKO – TO JE POJEM, KLASIK, LEGENDA ČESKÉHO VÝTVARNÉHO UMĚNÍ
MINIMÁLNĚ OD ŠEDESÁTÝCH LET PO DNEŠEK. AČKOLI TAKOVÁHLE
CHARAKTERISTIKA ZNÍ JAKO BRUTÁLNÍ KLIŠÉ.

text Radim Kopáč, výtvarný a literární kritik

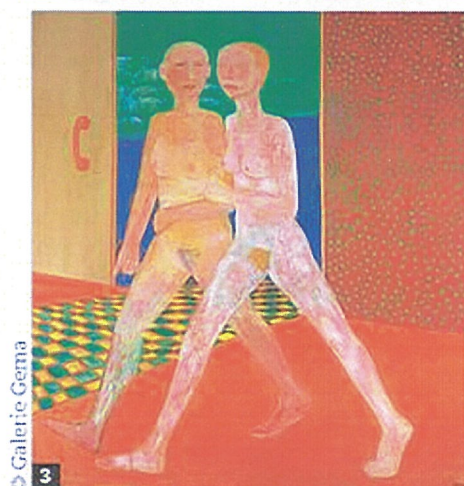
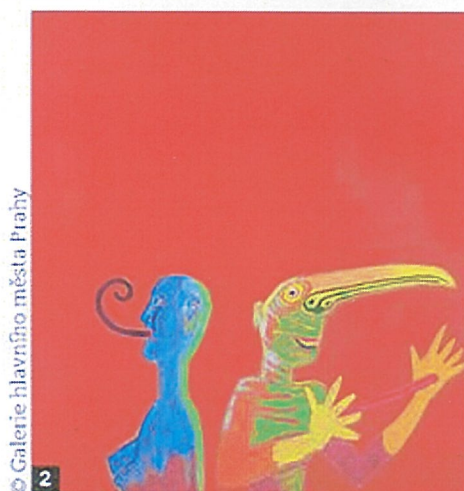
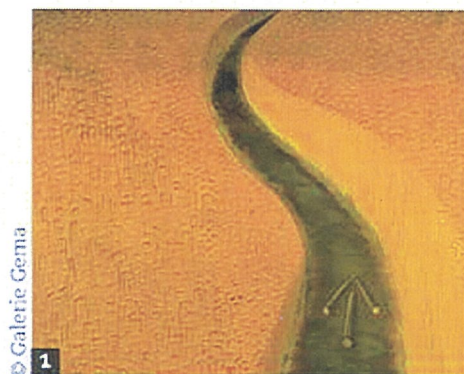
PŘED PÁR TÝDNY, dvacátého února, oslavil osmdesátiny. A právě k tomuhle jubileu mu pražské Museum Kampa uspořádalo třípatrovou retrospektivu.

Je to výstava povedená jako ten nejlepší třípatrový dort. A chodí na ni dav. Tolik malby milovného publika člověk v galerijních sálech už dlouho neviděl. Jak to, že Sopko, rodák z Podkarpatské Rusi, absol-

vent pražské AVU, funguje takhle skvěle? Důvodů je asi víc, ale tím prvním je každopádně autorský výraz. Propracovávaný do jedinečné verze hlavně přes sedmdesátá léta. Sopko začínal pod vlivem fantazijní, možná rovnou surreální malby, občas přizívané prvky abstrakce. Třeba Tajemství s podtitulem Opice s čepicí z osmašedesátého: u stolu zvíře s poněkud šíleným pohledem, na hlavě kopa lívanců jako pokrývka, na hřbetě dva hrby-přezrálé jahody, před sebou pak bílé vejce. Příběh zvláštní energie, nabitý celou řadou symbolických významů. Proč je tomu zvířeti tak zle na těle i na duchu? Proč ty lívance, proč ty jahody? Kdo opici přizval k tomu stolu? A copak se asi vylihne z toho vajíčka? Prostě tajemství.

Za normalizace malíř postupně přepínal do minimalismu: v hlavní roli figura a kolem zářivě barevná pole. Interiér (byt) i exteriér (krajina). Jako stafáž různá zvířena a věci. Místo temných, úzkostných fantazií nastoupila karikatura všedního dne. Člověk a jeho situace: jeden jde, druhý sedí, třetí se povaluje, čtvrtý hledí k nebi, z pátého zůstala pouze hlava jako kulička obřího počítadla. Tady je dům, tam rozkvetlá louka, a ještě o kousek dál železnice anebo stromy v lese. Vše zobecněné, abstrahované, geometrizované. Typizované konstelace. Jasně dělení plochy, jasně soustružené tvary a ještě jasnější barvy. Občas perspektiva i fyzikální zákony naruby, podle vlastního gusta. Dobře se na to kouká. Ty emoce jsou v jádře radostné. Možná absurdní, možná přitažené za vlasy, možná komické. Ale nikdy ne tragické. Tragédii reality, ať té pozdně-komunistické nebo obecně lidské, rozpustil Sopko v osobitě podané grotesknosti.

Na malby Jiřího Sopka se vyplatí dívat z odstupů. Jednotlivá plátna – tedy s výjimkou těch z šedesátých a částečně i ze sedmdesátých let – totiž z dálky připomínají políčka filmu. Nějaké němé grotesky. Ovšem v barvě. Právě výrazná barevnost tuhle grotesku podtrhuje, umocňuje, dotváří. Je to takový Sopkův dárek divákovi na cestu. Ještě hodiny poté, co vyšel z galerie, stačí zavřít oči – a ten film okamžitě znovu naskočí a běží. Výstava potrvá do 29. května.

1 Cesta, 2013, akryl, plátno, (180x200)

2 Hry, 1987, olej, plátno, (160x147)

3 Dámičky (opět), 1972, olej, plátno (200x180)